

Kvinnelig ro - og litt ubehag

Dagsavisen

Jul 9

18 - 19

955words

Author: LARS ELTON Kunstkritiker

Kjærlighet til naturen, ro og harmoni - idyllen er så gjennomgripende på Blaafarveværket at det lett kunne blitt kjedelig. Men årets sommerutstillinger byr også på skrekkblandet fryd.

BLAAFARVEVÆRKET (Dagsavisen): Det har aldri skjedd før at samtlige kunstnere på Blaafarveværket er kvinner. I år skjer det altså, og det fine er at ingen av de fire kunstnerne er spesielt kjent. Det er ikke det, de har solide navn alle fire, og utstillingene er absolutt anbefalelses- og severdige. Men akkurat dette er en av de fine tingene med et sted som «Blaa», som de har tatt i bruk som kortform i logo og på nettet. Nettopp det at Blaafarveværket er så etablert som utfluktsmål gir dem mulighet til å satse på kunstnere som ikke tilhører kjendissjiktet. Kunstnere som kanskje er ukjente for et stort publikum, men som absolutt fortjener oppmerksomhet. Det gjelder i høyeste grad årets fire kunstnere: Lillebet Foss (1930-2017), Tone Indrebø (født 1954), Aslaug M. Juliussen (født 1953) og Lul Krag (1878-1956).

Jeg har gledet meg spesielt mye til å se Aslaug M. Juliussens «Skjæringspunkter». Utstillingen vises i låven på Nyfoss, og bygningens atmosfære med de grove, laftede trestammene gir kunstverkene en ekstra dimensjon. Den samiske kunstneren jobber med materialer fra reinsdyr; horn, bein, hud og pels, men også (for oss i majoritetsbefolkningen) mer vanlige materialer som glass, metall og hestetagl. Et sentralt verk i utstillingen, et stort, flettet sjal, er laget av slips og hønsenetting.

Bruken av reinsdyrets bestanddeler som kunstneriske materialer gjør henne til en av våre mest særpregede kunstnere. Materialvalget knytter henne til den samiske reindriftskulturen. Samtidig presenteres kunsten på en så sofistikert måte at den vekker oppsikt hvor hen den kommer. Selv om linjene til den samiske kulturen er ganske opplagt, gir hun kunstverkene så universelle rammer at de kommuniserer uavhengig av tilskuerens kulturelle bakgrunn.

Det beste med Juliussens utstilling er at den minner meg om Freuds begrep «das Unheimliche». Det innebærer noe usagt og ubehagelig ved det kjente. Jeg har selv vokst opp med jobb på hotell og veikro, og der var salget av reinskinn og -horn i suvenirbutikken en del av jobben. Med Juliussens kunst møter jeg en annen side ved reinsdyret. Kunsten er vakker, men den legger ikke skjul på det presumptivt ubehagelige ved slaktingen og dyreskrottens rå sider. Det er én ting at hun viser fotografier fra slaktingen (de er både vakre og frastøtende), men det blir en smule mer sofistikert når du vet (eller får vite) at flere av arbeidene er laget av hud. Som er flådd av (døde) reinsdyr. Og at de ser ut som de oppblåste magesekkene som (visst nok) brukes for å mørne reinkjøttet.

Juliussens kunst og låvens røffe interiørdetaljer kler hverandre. Opplevelsen er ganske annerledes enn den må ha vært i Nordnorsk Kunstmuseum, der utstillingen ble vist først. Det som går tapt av forbindelseslinjer til andre kunstnere fra utstillingen i Tromsø, kompenseres på Blaa ved at publikum kan vie sin fulle oppmerksomhet til Juliussens kunst. Det fortjener den.

Den samme oppmerksomheten fortjener de to kunstnerne i Blaas hovedutstilling. Under tittelen «Norske landskap» presenteres Lul Krag og Tone Indrebø med sine landskapsvisjoner. Begrepet er bevisst valgt, for selv om det nesten er et århundre og ulike stiluttrykk som skiller de to, møtes de i sin ikke-realistiske tilnærming til landskapet. Krag tegnet naturen rundt Baroniet i Rosendal i en japansk inspirert stil, med kullstift på store og grove papirark. Indrebø maler utsikten fra stuevinduet mot Osломarka, om og om igjen i lag på lag. Ett av de nyeste maleriene hennes veier ni kilo og teller 150 lag maling.

Begge kunstnere bruker

naturen som en metafor for noe annet. Der Lul Krag transformerer den kultiverte vestlandsnaturen til en eksotisk drøm, jobber Indrebø med meditasjoner over et indre landskap. Utsikten gjennom vinduet blir et middel til å grave i sinnet. Bildet av naturen representerer en utviklingskraft, en mulighet som gir uttrykk for ulike sinnsstemninger og skiftende opplevelser av livet. Det fine med presentasjonen på Blaa er muligheten den gir til å se kunstnerskapet i sammenheng. Jeg har anmeldt Tone Indrebøs utstillinger noen ganger, og da er det vanskelig å se de store linjene. På Blaafarveværket oppdager jeg nye sammenhenger og kan se linjer jeg ikke har vært bevisst. På samme måte blir kjennskapet til Lul Krag kunst utdypet etter at gallerist Kristin Bonnevie viste et utvalg i Galleri Albin Up for noen år siden.

Den fjerde stemmen i kvartetten er Lillebet Foss, som døde for to år siden. Hun viet karrieren til å skildre dyr, og det har resultert i noen ikoniske bilder, som det grafiske trykket av en direkte konfronterende vaskebjørn. I galleriet ved Koboltgruvene vises et bredt utvalg av hennes produksjon, med både maleri, tegning og skulptur. At hun vises akkurat her, i Kittelsenmuseet, passer usedvanlig godt siden det var han som i 1893 stilte spørsmålet «Har dyrene sjæl?» som tittel på en serie litografiske arbeider som viste dyreskikkelser i menneskelige situasjoner. Foss skildrer dyrene som de er, men alltid med sitt eget, litt skjeve blikk. Det gir kunsten en ekstra dimensjon.

KUNST

AAslaug M. Juliussen: «Skjæringspunkter»

Lul Krag & Tone Indrebø: «Norske landskap»

Lillebet Foss: «Dyrene har sjel»

Blaafarveværket, Åmot i Modum Til 22. september

Aslaug M. Juliussens kunst er knyttet til samisk kultur, men det sterke uttrykket gjør den interessant for alle. ALLE | Tone Indrebø bruker maleriet som en meditativ prosess. Hun maler om og om igjen. «INNE ute 2» (2018) veier ni kilo og teller 150 lag maling. | Blaafarveværket er et etablert utfluktsmål. Det gjør at de kan satse på å vise kunstnere som ikke er veldig kjent. I år har de plukket ut fire meget dyktige kvinner. | Lul Krag store tegninger på tykt papir fyller hele vegger. De skildrer naturen rundt Baroniet i Rosendal med et østlig uttrykk.

© Dagsavisen

Alle artikler er beskyttet av lov om opphavsrett til åndsverk. Artikler må ikke videreformidles utenfor egen organisasjon uten godkjenning fra Retriever eller den enkelte utgiver.

-----Opprinnelig melding-----

